הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא. וגרלה לרשב"ג כשחל ר"ח בתא להיות כשבת שיש להפטיר בגרות דזכריה משום פרסומי ניסא ולא בהשמים כסאי שהיא הפטרת ר"ח ועוד כיון שהמפטיר קורא בשל חנוכה יש לו להפטיר מענין שקרא ומה שמקדימים לקרות בשל ר"ח משום דבקריאת התורה כיון דמצי למיעבד תרוייהו תדיר ופרסומי ניסא עבדינן תרוייהו ותדיר קודם אבל היכא דלא אפשר למעבד תרוייהו פרסומי ניסא עדיף ועוד דבקריאת התורה אין כל כך פרסומי ניסא שאינו מזכיר בה גרות כמו בהפטרה ועוד גרלה לרשב"ג דעל כן הקדימו של ר"ח כדי שהמפטיר יקרא בשל חנוכה ויפטיר בגרות דזכריה: **ה"ג הוא** דהוו רגילי בשרגא. פי' הבעל והאשה לך אמר מרי גברי רברבי נפקי מהכא ולקמן אמר חזא דהוה רגילה האשה לבדה לך קאמר לנפיק חד גברא רבא בזכותה: **דבי נשא** דרב שיבר. תומר ר"ת דכבר נפטר אביו לך קאמר בהאי ליטא דאי מחיים הוה ליה למימר דבי אבוה ואומר ר"ת בשם רבינו שמואל שבשבתאי כתובה אם אבי הכלה מחיים כותבין דהבעלת ליה מבי אבוה ואם כבר מת כותבין דהבעלת ליה מבי נשא ולרשב"ג גרס' דאפי' מחיים אשכחן דקאמר בי נשא בפרק מי שהחשיך (לקמן דף קט.) לוי בריה דרב הונא בר מיא אשכחיה לגבלא דבי נשא דקגבל ופפי לתוריה בטס ביה אתא אבוה אשכחיה כו' ויכול לכתוב בכתובה כאשר ירצה[6]: **גזדרה** יו"ט אטו שבת. וא"ת בכל שמנים שאין מדליקין בהן בשבת נגזור יו"ט אטו שבת ובמתני' תנן אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט משמע דבשאר שמנים מדליקין וי"ל דבשאר שמנים דכיון דאין נמשכין אחר הפתילה כי שרי ביו"ט לא אתי למישרי בשבת דפשיטא הוא דאיכא למיגזר בהן שמא יטה אבל שמן שריפה אי שרי ביו"ט איכא למיטעי ואתי למשרי בשבת כיון דנמשך אחר הפתילה לפי שאינו פשוט לעולם דטעמא דמתוך שמנוה עליו לשורפו גזרה שמא יטה הקשה ה"ר אליעזר דהכא מפרש רבה דטעמא גזרה יו"ט אטו שבת ולקמן (דף כד:) מפיק מקרא דהוא לבדו והשיב לו רבינו שמואל דע"כ לקמן הוי רבא שהוא אחר אביי והכא רבה שהרי משיב לו אביי תלמידו וגם פליג עליה רב מסדא מבירו אך קשה מאי פריך הכא אביי אלא מעתה ביו"ט לישתרי והוא גופיה מפיק לקמן דאין מדליקין בשמן שריפה מעולת שבת בשבתו וגרלה לפרש דאביי ורבה לקמן לא קיימי אאמאי דקאמר מ"ט אין מדליקין לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט ולית להו האי גזרה [תרומה אטו קדשים] אלא קיימי לפרושי מנ"ל שאין שורפין קדשים ביום טוב ורשב"ג מפרש הכי אלא מעתה ביום טוב לישתרי אי אמרת בשלמא דמיירי ביום טוב שחל בערב שבת וטעמא לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב כדמוקי לה רב מסדא שפיר אלא כיון שאמרת טעמא דאין מדליקין בשבת גזירה שמא יטה השתא לא מצי לפרושי דביום טוב אין מדליקין לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט דהא מה שייך יו"ט למיתני הכא כיון דביו"ט טעמא אחרינא הוא אלא צריך לפרש דביו"ט נמי שמא יטה ומאי יטה שייך ביו"ט ולפ"ז מתיישב לישנא אלא מעתה דמשמע שיש לפרש בענין אחר שלא יקשה ביו"ט לישתרי ולא קשה דאביי אדאביי ואם תאמר דהכא גזר רבה יו"ט אטו שבת ושבת גופיה שמא יטה א"כ סבר דגזרינן גזרה לגזרה וברש פירקין קאמר היא גופה גזרה ואין ניקום ונגזור גזרה לגזרה ולא

ומפני כעול עניים. שלא היו יודעים מתי יקצור[8] אותם: **מפני החשד.** שהעוברין רואין בגמר קצירו שהוא מכלה את הכל לא ידעו שמתנה כבר: **ומשום לא אכלה.** דמשמע שעת כילוי: **אעו כולהו.** הני דאתמרן לא טעמא דלא מכלה קא מפרש מאי שנא שעת כילוי: **אמר רבא מפני הרמאין.** העוברין על לא תכלה ואומרים כבר הנחנוה: **שפי פיות.** שהגרות שלהם של מרס הן ומכוסין ועושים לו נקב בגדי כסויו להכניס לו הפתילה והוא הפה ולמעלה בכיסויו יש נקב קטן וגם חלל יש למעלה מן הכסוי וממלאו שמן והוא נכנס דרך הנקב מעט מעט אם יש בו שני נקבים משני לדדין עולה לשני בני אדם למהדרין העושין נר לכל אחד ואחד: **עשאה כמדורה.** שהאש מתחכרת לאמצעיתה ואינו דומה לנר: **נר ביתו ונר חנוכה.** נר ביתו כשבת והוא עני ואין לו כדי לקנות שמן לשתי גרות: **שלום ביתו.** והכי אמרינן לקמן (דף כה:) ותזנח משלום נפשי[9] זו הדלקת נר בשבת שבני ביתו מצטערין ליבא בחשך: **כניס תלמידי חכמים.** דכתיב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור לתורה: **דרכי אכין נגרא.** חרש עצים: **בשרגא.** דשבת: **חליף ופני.** עובר ושונה כלומר עובר תמיד: **דבי נשא** (ג). אביו ואיכא דאמרי חמיו: **נפק מינייהו.** דחמנו כבנו: **מאחרה ומדלקה.** נר של שבת קמוך לחשכה: **לא ימיש.** קרא ימיש הוא להן דרשה דהא כתיב וה' הולך לפניהם יומם[10]: **עמוד הענן.** של יום משלים אורו לעמוד האש שהיה עמוד האש בא קודם שיתקע עמוד הענן. אלמא אורא מרעא בהאי לאקדומי: **מגיגא.** עוגה אחי: **שלא יקדים.** דלא מינכרא שהיא של שבת: **דרחים.** אוהב: **הוו ליה בנין רבנן.** (ד) והתכתו עליהם כאב על בן: **ואי לאו כר הכי** (ה). שאינו רגיל לעסוק בתורה: **ונשריפה עומד.** שאסור באכילה: **שמנוה עליו לבערו.** דילמא אתי ביה לידי תקלה דאכילה: **שמא יטה.** כדי שיתבער מהר: **כיוס טוב.** דליכא למיחש להטייה לישתרי: **בערב שבת.** והוא צריך להדליקה מבעוד יום ונמצא שורף קדשים ביו"ט ולקמן בפרקין (דף כד:) יליפינן מקראי דאין שורפין

בברכת

ומפני ביטול עניים שלא יהו עניים יושבין ומשמרין עבשיו מניח בעה"ב פאה ומפני חשד שלא יהיו עוברין ושבין אומרים תבא מארה לאדם שלא הניח פאה בשדהו ומשום [1]בל תכלה אטו כולהו לאו משום בל תכלה נינהו אמר רבא מפני הרמאין: אמר רב יצחק בר רדיפה א"ר הונא [2]אנר שיש לה שני פיות עולה לב' בני אדם אמר רבא [3]מילא קערה שמן והקיפה פתילות כפה עליה כלי עולה לכמה בני אדם לא כפה עליה כלי עשאה כמין מדורה ואפילו לאחד נמי אינה עולה: אמר רבא פשיטא לי [4]נר ביתו ונר חנוכה נר ביתו עדיף משום שלום ביתו וקידוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה וקידוש היום מהו קידוש היום עדיף דתדיר או דילמא נר חנוכה עדיף משום [5]פרסומי ניסא בתר דאבעיא הדר פשטה [6]נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא: אמר רב הונא [7]הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה הזהיר בציצית זוכה לטלית נאה הזהיר בקידוש היום זוכה וממלא גרבי יין רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דרבי אבין נגרא חזא דהוה רגיל בשרגי טובא אמר תרי גברי רברבי נפקי מהכא נפקי מינייהו רב אידי בר אבין ורב חייא בר אבין רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפיתחא דבי נשא דרב שיזבי חזא דהוה רגיל בשרגי טובא אמר גברא רבא נפק מהכא נפק מינייהו רב שיזבי דביתהו דרב יוסף הות מאחרה ומדלקת לה אמר לה רב יוסף תניא [8]לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן סברה לאקדומה אמר לה ההוא סבא תנינא [9]ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר: [10]אמר רבא דרחים רבנן הוו ליה בנין רבנן [11] דמוקיר רבנן הוו ליה חתנוותא רבנן [12] דרחיל מרבנן הוא גופיה הוי צורבא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא משתמען מיליה כצורבא מרבנן: ולא בשמן שריפה וכו': מאי שמן שריפה אמר רבה ישמן של תרומה שנטמאה ואמאי קרו לה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד ובשבת מ"ט לא מתוך שמצוה עליו לבערו גזרה שמא יטה א"ל אביי אלא מעתה ביו"ט לישתרי אלמה תנן [13]אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט גזרה י"ט אטו שבת רב חסדא אמר לשמא יטה לא חיישינן אלא הכא ביו"ט שחל להיות ע"ש עסקינן לפי [14]שאין שורפין קדשים ביו"ט והא מדקתני סיפא אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט מכלל דרישא לאו ביו"ט עסקי' א"ר חנינא מסורא מה טעם קאמר מה טעם אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט תניא

עין משפט נר מצוה

מג א מי' פ"ד מהל' חנוכה הל' ד סמג עשין ה טוש"ע א"ח סי' תרעא סעיף ג:
מד ב מי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
מה ג ד מי' פ"ד מהל' חנוכה הל' יג יד טוש"ע א"ח סי' רסג סעי' ג יסי' תלו סעיף ה וסי' תרעה:
מו ה מי' פ"ה מהל' שבת הל' לא סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' רסג סעיף ג:
מז ו [מי' פ"ד מהל' חנוכה הל' ה] טוש"ע א"ח שם סעיף ד:
מח ז מי' פ"א מהל' תרומות הלכה ח:

רבינו חננאל

אמר רב הונא [נר] שיש לו ב' פיות עולה לב' בני אדם. אמר רב מילא קערה שמן והקיפה פתילות עולה מניין פתילות לבני אדם, אילו הן מן המהדרין שצריכין לנר לכל אחד ואחד, ואם לא כפה עליה כלי נעשית כמדורה ואפילו לאחד אינה עולה. אמר רבה נר ביתו עדיף מנר חנוכה ומקידוש היום, משום שלום ביתו שנאמר (איוב ה) וידעת כי שלום אהלך, ונר חנוכה עדיף מקידוש היום כדי לפרסומי ניסא. אמר רב הונא הרגיל בנר חנוכה הויין לו בנים ת"ח, הזהיר במזוזה כו'. דביתהו דרב יוסף הוות מאחרה ומדלקה, סמוך לחשיכה בע"ש. אמר [לה] רב יוסף תנינא לא ימיש עמוד הענן יומם וגו', מלמד שעמוד הענן משלים לעמוד האש, כלומר בא עמוד האש עדיין עמוד הענן קיים. סברה לאקדומי טובא. תנא ליה ההוא סבא ובלבד שלא יקדים ובלבד [שלא] יאחר, אלא בעת שקיעת החמה קודם כמעט תהיה הדלקה ולא בשמן שריפה. אוקמה רב חסדא ביו"ט שחל להיות ע"ש עסקינן דבעי אדלוקי נר של שבת בבעוד יום ונמצא מדליקו ביו"ט, ואין מדליקין שמן שרפה ביו"ט דקדש"ל שאין שורפין קדשים ביו"ט.

מסורת הש"ס

(א) [כרתות יד.], (ב) [תוספת' סוטה פ"ד], (ג) [לקמן כד:], (ד) [לקמן כד: מנחות מז:], (ה) כפ"ח: יקלה, (ו) [מיכה ג], (ז) [שמות יג], (ח) [ועי' תוס' כ"ב יב: ד"ה אמנלת].

תורה אור השלם

1 ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצר ולקט קציר לא תלקט: ויקרא יט ט
2 לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם: שמות יג כב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דבי נשא. נ"ב ע"ל כדף קטן ע"ב מגאלר דבי נשא פי' אמיו: (ב) ד"ה הוו ליה בנין רבנן הואיל ואתכתו: (ג) ד"ה ואי לאו בר הכי הוא שאיני:

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא דרחים רבנן. עי' מכות יו"ד ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' דמוקיר רבנן. נ"ל דמחיל מרבנן: [ב] שם דמחיל מרבנן. נ"ל דמוקיר רבנן:

מוסף רש"י

לא ימיש. הקב"ה את עמוד הענן מ', משלים לעמוד הענן, שעד שלא ישקע זה עולה זה: שמות יג כב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com